

Oversigt over Plantesygdomme.

244. — September 1940.

Der er for September Maaned indkommet Beretninger fra 47 Medarbejdere; endvidere er der besvaret 246 Forespørgsler.

Temperaturen laa i Maanedens første Halvdel omtrent paa Normalen, men fra omkring Midten af Maaneden faldt den ret stærkt og laa derfra og Maaneden ud 2—3° C. under Normalen.

Maaneden blev meget regnfuld. Nedbøren var stor og i alle Landsdele, paa nær Bornholm, over Normalen. Særligt store Nedbørsmængder maalttes i Jylland, hvor der faldt fra 24 til 40 mm over Normalen, medens der paa Øerne maalttes 2—12 mm over Normalen, dog manglede Bornholm 4 mm i at naa normal Nedbør. Nedbørstallene blev for de enkelte Landsdele følgende i mm med Normalen i (): Vendsyssel 88 (53), Vestjylland 98 (67), Midtjylland 102 (62), Østjylland 86 (55), Sydjylland 99 (69), Sønderjylland 93 (69), Fyn 58 (53), Midt- og Vestsjælland 56 (48), Nordøstsjælland 64 (52), Sydøstsjælland og Møn 54 (49), Lolland og Falster 53 (51) og Bornholm 54 (58). De største Nedbørsmængder faldt i Ugen fra d. 14. til d. 21., men ogsaa Ugen før og Ugen efter var meget regnfulde, medens der fra 1.—7. kun maalttes 1, 2 eller 4 mm.

KORN.

Sortrust (*Puccinia graminis*). Ved Kornerup i Roskildeegnen er fundet og ryddet en Berberis (M. Greve).

Hvedens Stinkbrand (*Tilletia caries*). Ved Martofte paa Fyn er Avlen fra ca. 35 ha Hvede blevet kasseret som Brødkorn paa Grund af meget stærkt Angreb af Brand; Saasæden var købt afsvampet (H. Mose Hansen).

Kronrust (*Puccinia lolii*) er fundet paa Havre ved Taastrup.

Slimskimmel (*Fusarium sp.*) er konstateret paa indsendt Byg fra Langeland (Johs. Jensen, Tullebølle).

BÆLGPLANTER.

Kløverens Bægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). Af 17 Beretninger omtales kun i 4 svage og betydningsløse Angreb; i de øvrige 13 er Bægersvamp ikke iagttaget. Kløverudlægget er mange Steder meget svagt udviklet, og Plantebestanden er tynd; flere Steder er der foretaget Omsaaning af hele Marken eller store Partier af denne.

Almindelig Meldug (*Erysiphe communis*) er almindelig i mange Rødkløvermarker (Aage Buchreitz, Skærbæk), men det anføres dog, at dens Angreb er aftagende (O. Ruby, Kolding).

Lupin-Virus. Stærke Angreb er konstateret paa Hvid, Blaa og Gul Lupin ved Taastrup og Roskilde.

BEDEROER.

Bormangel, Tørforraadnelse. I 8 Beretninger omtales svage Angreb hist og her i Markerne, hvor stærk Kalkning gør sig gældende; saadanne Steder findes ogsaa enkelte stærke Angreb, hvor mange Roer staar med helt sort Bladroset (Math. Nissen, Graasten; M. Greve, Roskilde). Tørken i Juli-August har ofte forstærket Angrebene, men Roerne har rettet sig en Del efter Regnen (O. Ruby, Kolding). Boraks synes at være anvendt i ret stor Udstrækning, men i mange Egne er Brugen af dette Middel endnu ikke almindelig (Henry Frederiksen, Frederikshavn).

Virus-Gulsot er i mange Tilfælde Aarsag til gule, stive Blade. men Angrebene synes overalt at være meget svage og af langt mindre Omfang end i Fjor, hvorfor Angrebene i 16 Beretninger skønnes at være uden særlig Betydning for Roedubytten som Helhed. Angrebene ses hyppigst som smaa Pletter i Marken (Johs. Johansen, Store-Heddinge; Math. Nissen, Graasten), og disse Pletter er ikke vokset i Omfang i de sidste 2 Maaneder (Jacob Wested, Tystofte; O. Ruby, Kolding; P. Rasmussen, Aabenraa), maaske fordi stadig Regn og lav Temperatur i dette Tidsrum har hindret Smittespredning (P. Grøntved, Næstved; Fr. Heick, Jyndeved).

Bederust (*Uromyces betae*). I Roskildeegnen er konstateret et meget stærkt Angreb paa Fodersukkerroer, hvor Toppen var næsten helt vissen (M. Greve).

KAALROER.

Bormangel, Marmorering. I 11 Beretninger omtales kun eet Angreb (J. Jeppesen Jensen, Odense).

Kaalroe-Mosaiksyge. I et Par Beretninger skrives om enkelte Pletter i Marken, hvor Bladene var angrebet af Mosaiksyge.

Kaalbrok (*Plasmiodiophora brassicae*). Angrebene synes at være godartede, selvom Sygdommen er ret almindelig.

Skulpesvamp (*Alternaria brassicae*) er konstateret ved Virumgaard, Lyngby, paa 1. Aars Turnips, der havde talrige gulbrune Bladpletter.

KARTOFLER.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Angrebene er ved-

varende usædvanligt svage, og i flere Egne er der overhovedet ikke konstateret Angreb (P. Trosborg, Brande). De svage Angreb, der især fandtes paa tidlige og middeltidlige Sorter, synes at brede sig meget langsomt. Flere Steder er Toppen endnu grøn, hvorfor den dræbes før Optagning ved Sprøjtning med Kobbersulfat eller Natriumklorat (Johs. Dons Christensen, Brørup), eller den slaas af med Le (Aage Buchreitz, Skærbæk). Hvor tidlige, skimmelangrebne Sorter er dyrket umiddelbart op til sildige Sorter, er der ogsaa fundet Skimmel paa disse (Fr. Heick, Jyndeved). Men iøvrigt synes Skimmel ikke at være almindelig paa sildige Sorter.

Tørforraadelse paa Knoldene er endnu kun iagttaget faa Steder og med svage Angreb paa tidlige og middeltidlige Sorter. I flere Beretninger skrives, at der endnu ikke kan skønnes over, i hvor stor Udstrækning, der vil ske Smitteoverførelse fra de sildige og svage Angreb paa den grønne Top og til Knoldene.

Kartoffelbladpletsyge (*Alternaria solani*). Ved Tylstrup var der efter stærkt Angreb paa Bladene en Del Knolde med tørre, raadne Pletter (Sv. Svendsen).

Vaadforraadelse (Bakteriose) er iagttaget flere Steder, hvor Jorden i lang Tid har været for vaad til at tillade Optagning af tidlige og middeltidlige Sorter (P. Trosborg, Brande; P. Grøntved, Næstved; P. Rasmussen, Aabenraa).

Kartoffelskurv (*Actinomyces scabies*) er konstateret paa indsendte Kartoffelprøver.

Frost ødelagde Natten mellem d. 29. og 30. Kartoffeltoppen, der blev sortebrun eller helt visnen (C. Esbensen, Studsgaard).

Kartoffelbrok (*Synchytrium endobioticum*). Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme meddeler, at Sygdommen er konstateret i Haver i Løjt Sogn (Aabenraa Amt), Hørup og Aidt Sogne (Viborg Amt) samt i Mark i Smidstrup Sogn (Vejle Amt).

HANS R. HANSEN.

Besvarelserne af 18 Skemaer om Sygdomme paa forskellige Haveplanter har givet nedenstaaende Resultat:

Sygdomme paa Haveplanter	Intet Angreb	Angreb i k k e almindelige		Angreb almindelige	
		svage	stærke	svage	stærke
Blommerust	8	2	1	4	0
Æbleskurv	0	4	3	7	4
Pæreskurv	0	4	2	8	5
Aspargesrust	5	2	2	2	0
Chrysanthemumrust	3	1	1	0	0

FRUGTHAVEN.

Æbleskurven (*Venturia inaequalis*) er af underordnet Betydning paa velholdte Træer, og der kan endog ses ubehandlede Træer, selv af Sorter som ret let angribes, der kun har meget lidt Skurv eller er helt skurvfri. Nogle Steder, især i Privathaver, er der dog i den senere Tid kommet en Del Skurv; som Helhed har Skurven dog langtfra bredt sig saa meget, som man skulde vente i dette fugtige Efteraar. Sandsynligvis har den lave Temperatur været ugunstig for Skurven.

Pæreskurven (*Venturia pirina*) synes at være mere almindelig og mere ondartet end Æbleskurven.

Blommerust (*Tranzschelia pruni-spinosae*) er mærkværdig godartet i Aar, naar man tager i Betragtning, at den har været af stigende Betydning i de sidste Aar og i 1939 var meget udbredt og adskillige Steder foraarsagede meget for tidligt Løvfald. I Aar foreligger der kun Meddelelse om enkelte Angreb af Betydning, og i det hele er der kun bemærket faa Angreb.

Frostskaden foraarsaget af Kulden i Vinter kan nu bedre bedømmes, end den kunde i Foraaret. Da Frostskaden imidlertid er udførligt omtalt af Professor Anton Pedersen, bl. a. flere Gange i »Haven«, 1940, skal den ikke her atter gøres til Genstand for megen Omtale. Det skal dog nævnes her, at en meget stor Del af den i Oversigten for April omtalte Frostskade paa Pære har vist sig langt fra at være af saa stor Betydning, som angivet.

Det er ikke ualmindeligt, at Pæretræer, som i Foraaret var næsten sorte helt ind til Veddets og havde brun Marv i Grenene, i adskillige Tilfælde har haft normalt Udseende hele Sommeren. Det har dog i Efteraaret været paafaldende, at mange Pæretræer og ogsaa en Del Æbletræer har faaet for tidlig og unormal stærk Høstfarve. Meget stærkt rødfarvede Pæreblade var ingen Sjældenhed i September. Det synes at være de Frugttræer, som har lidt noget af Vinterkulden, men ikke saa meget, at det har givet sig stærke Udslag før, som nu faar denne stærke, tidlige Høstfarve. Formentlig — og forhaabentlig — er dette kun Tegn paa saa svag Skade, at denne ingen varig Indflydelse vil faa paa Træerne. Frostskaden har beredt Frugtavlerne store Overraskelser, som Helhed kan det siges, at Skaden ikke har været nær saa slem, som den blev vurderet til inden Løvspring, da Brunfarvning af Bark og Marv paa alle Frugttræarterne blev tillagt for stor Betydning. Paa den anden Side er der mange Træer, især Æbletræer, men ogsaa i nogen Grad Blomme-træer, som stadig væk i Sommerens Løb har faaet gule og visne Blade, først paa de nedre Grene og efterhaanden paa højere siddende Grene. Bortskæring af disse Grene har f. Eks. ved gamle Belle de Boskoop i nogle Tilfælde nærmest været en gavnlig Opstamning, i andre Tilfælde er dog adskillige Træer gaaet helt ud.

De tre Æblesorter, Belle de Boskoop, Bramley og Cox' Orange, som allerede i Foraaret blev fremhævet som stærkest skadede, har stadigt vist sig at være dræbt eller svækkede i de Frugthaver, hvor der i det hele taget er forvoldt Skade. Enkelte andre Sorter, f. Eks. Cassler Reinnet og Koldemosegaard Reinnet har maaske procentvis lidt mere, men der

findes jo saa faa af disse Sorter, saa de gør sig ikke meget bemærket. Paa Sydfyn var i Juli 14 af 20 Cassler Reinet med en Stamdiameter af ca. 45 cm døde, og Resten havde et større eller mindre Antal Grene med gule eller helt visne Blade. I en midtsjællandsk Frugtplantage er der nogle lavtliggende Arealer med Blommer, hvor disse er frosset ihjel. Hist og her var der imidlertid for adskillige Aar siden indplantet Cox' Pomona som Erstatning for udgaaede Blommetræer; disse Cox' Pomona har ingen Skade taget af Frosten.

KØKKENHAVEN.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) og Tomatkræft (*Diplodina lycopersici*) har som sædvanlig ødelagt en Del Frilandstomater, hvor disse ikke har været sprøjtede.

Aspargesrust (*Puccinia asparagi*) synes ikke at være særlig almindelig og ondartet, selvom der allerede i Juli saas flere Angreb. Fra Svendborg Amt skrives, at der i September er blevet bemærket mange Angreb, men Toppen er først visnet ned sidst i September, saa der er næppe sket nævneværdig Skade derved (Hans Larsen).

PRYDPLANTER.

Chrysanthemumrust (*Puccinia chrysanthemi*) synes ikke at have været saa slem som i 1939, men nu efter Indflytning af Planterne i Hus, begynder den at brede sig (Flensted-Andersen).

Rosenrust (*Puccinia subcorticii*) har foraarsaget, at Roserne adskillige Steder har kastet Bladene tidligt, heri har Straaleplet (*Diplocarpon rosae*) dog ofte haft en meget stor Andel. Fra Langeland meldes om et meget stærkt Angreb af Rosenrust paa 200 Roser af Sorterne: Margaret McGredy, Max Krause og Ville de Paris. Angrebet begyndte paa førstnævnte Sort. Den 20. September var Roserne helt bladløse (Hans Larsen).

ANNA WEBER.

RETTELSE: I Maanedsoversigten for August 1940 staar: Solskoldning paa Pærefrugter, læs: Solskoldning paa Pæreblade.

SKADEDYR PAA LAND- OG HAVEBRUGSPLANTER.

Blodlus (*Schizoneura lanigera*). Som allerede fremhævet har den strenge Vinter hemmet Angrebene meget stærkt uden dog helt at kunne gøre det af med Bestanden. Hist og her ses Lusekolonier paa Træerne, men Angrebene er svage.

Oldenborrelarver (*Melolontha vulgaris* og *hippocastani*). Fra Stevns skrives, at det tidligere omtalte Angreb ved Enderslev har været meget ødelæggende i Kartoffler og andre Rodfrugtafgrøder (K. Iversen). Endvidere skrives, at Larverne forekommer i meget stort Antal omkring Lilliendal ved Mern (B. Munch). Skønt Angreb ses jævnlig i andre Egne af Sydsjælland, er de dog ikke nær saa alvorlige som for fire Aar siden (P. Grøntved). Paa Roskildeegnen forekommer stærke Angreb i Nær-

heden af Skovene (M. Greve), og paa det nordlige Lolland (Kragenæs) er der fundet en Del Gnav paa Kartoflerne i en Mark, der ligger op til Skov. Fra Kollund skrives, at Roerne nu er kommet over de ret stærke Angreb, der saas i Sommer (M. Nissen).

Sct. Hans Oldenborrens Larve (*Rhizotrogus solstitialis*) har som tidligere bemærket gjort Skade i Græsplæner ved Søllerød og Vedbæk. I September indløb Meddelelse om stærke Angreb af lignende Art ved Roskilde og Dianalund. Det fortjener særlig Interesse, at en Del af de ved Vedbæk samlede Larver var angrebet af en snyltende Hvepselarve, der sidder udvendig paa Værtens Bugside. Det drejer sig om Arten *Tiphia femorata*, der første Gang blev fundet paa *Rhizotrogus*larver i 1887 af Vilhelm Bergsøe. Siden dengang er Hvepselarven næppe set her i Landet.

Jordloppe (*Haltica oleracea*). Fra Fyn (Gelskov) indsendtes Eksemplarer af ovennævnte Jordloppeart, der i stort Antal fandtes paa Hør i Laden (H. Laigaard Nielsen).

Halmhvepsens Larve (*Cephus pygmaeus*). Fra Lolland-Falster skrives, at Hveden mange Steder har været slem til at knække i Aar, og at Landmændene i Almindelighed antager, at det drejer sig om Fodsyge. Nærmere Undersøgelse har dog vist, at Hovedårsagen er Angreb af Halmhvepsens Larve. Undertiden var der knækket saa mange Straa, at Mejningen blev besværliggjort (H. P. Borlund).

Kaalbladhvepsens Larve (*Athalia spinarum*) har hærget en Del Steder i Aar. I Nordsjælland er der saaledes fundet Angreb i mange Turnipsmarker (Forstander Jensen, Slangerup), og ved Kollund blev samme Afgrøde slem taseret (M. Nissen). Ved Taastrup gik det ud over Kaalroefrø (J. Kiilerich), medens Gul Sennep blev angrebet ved Kalundborg samt ved Otterup (J. Jeppesen Jensen). Det sidste Angreb fandtes paa inddæmmed Strandjord og var meget ondartet. Endelig angreb Larverne Peberrod ved Glostrup. Fra Otterup skrives, at Sprøjtning med Nikotin virkede godt. Vi har tidligere fundet, at dette Middel langtfra kan konkurrere med Derris, og Forsøg i Aar har yderligere vist fortrinlig Virkning af Derris.

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*). De fleste Indberetninger betegner Angrebene som ondartede. Fra Maribo skrives saaledes, at Angrebene er meget stærkere end i 1939 (G. Jensen).

Blommevikler (*Laspeyresia funebrana*). To Indberetninger omtaler ondartede Angreb (N. P. Jensen, Chr. Greve), ellers betegnes Angrebene som svage og uden større Betydning.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Der foreligger kun Indberetning om Angreb uden større Skadevirkning.

Kaaluglens Larve (*Mamestra brassicae*) optraadte enkelte Steder i Sønderjylland i meget stort Antal i Kaalroemarkerne (P. Rasmussen).

Aftenpaafugleøjets Larve (*Smerinthus ocellata*) optraadte ret ondartet i en nyplantede Frugtplantage i Rødovre (A. Olsen). Denne Larve forveksles ofte med Ligustersværmerens Larve, der dog ikke angriber Frugttræer.

Kaalorme (*Pieris brassicae*). Selvom Angreb har været almindelige, og der lokalt, særlig i Haverne, kan være anrettet betydelig Skade, kan det ikke siges, at Kaalormene har optraadt særlig ondartet i Aar. Fra Faxen skrives, at man med ganske fortrinligt Resultat har anvendt Derris-pudder i Haverne (J. Johansen).

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). Symptomerne er almindelige, men Tilstanden har ikke forværret sig siden sidste Periode, og der foreligger ingen nye Indberetninger om Hjerteforraadnelse. Fra Stevns skrives, at Angreb er meget almindelige i Kaalroemarkerne, men at Skadevirkningen er langt ringere end i de to sidste Aar (J. Johansen).

Kaalfluelarver (*Chortophila spp.*). Fra Hornum skrives, at en Del Kaalroer er stærkt beskadiget af Larverne (S. Nørlund), og paa Stevns har Angrebene gjort megen Skade (K. Iversen). Ellers er der ikke bemærket Angreb af Betydning i September.

Mider (*Tarsonemus sp.*). I et Gartneri ved Frederiksdal fandtes Angreb af disse Mider paa Hoya, Stephanotis, Fatshedera og Hedera. Det drejer sig om meget smaa, næsten klare Mider, der vanskelig kan ses uden en stærk Lupe. Det er muligt, at nogle tidligere bemærkede Beskadigelser paa Saintpaulia og Gloxinia kan have haft samme Aarsag.

Rødt Spind (*Paratetranychus pilosus*). Ligesom i sidste Maaned betegnes Angrebene i de fleste Beretninger som stærke, navnlig hvor man har forsømt Sprøjtning med Svovlkalk.

PROSPER BOVIEN.

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be organized into several paragraphs.